

Datum 2015-05-05
Reg.nr 32-00230-15

Avdelning
Juridiska avdelningen
Handläggare
Lina Smed
08-563 085 36
lina.smed@uka.se

Universitet och högskolor enligt
sändlista (bilaga)

Några antagningsfrågor i tillsynsärenden

Universitetskanslersämbetet (UKÄ) har i egenskap av tillsynsmyndighet över universitet och högskolor uttalat sig i nedanstående ärenden som gäller antagning till högre utbildning. Besluten i ärendena finns i sin helhet på UKÄ:s webbplats. UKÄ vill med denna skrivelse till samtliga statliga universitet och högskolor uppmärksamma lärosätena på vissa frågor i samband med antagning. Skrivelsen skickas också för kännedom till regeringen (Utbildningsdepartementet), Universitets- och högskolerådet och till de enskilda utbildningsanordnarna Chalmers tekniska högskola, Handelshögskolan i Stockholm och Högskolan i Jönköping.

Antagning till det s.k. basåret och efterföljande högskoleutbildning

I förordningen (2007:432) om behörighetsgivande förutbildning vid universitet och högskolor finns reglerna om det s.k. basåret. Av reglerna framgår att den som antas till basåret (förutbildningen) samtidigt ska antas till en viss efterföljande högskoleutbildning.

Universitetskanslersämbetet har i ett tillsynsärende (reg. nr 31-372-14, 2015-04-02) kritiserat Karlstads universitet för att en sökande inte antogs till en viss efterföljande högskoleutbildning samtidigt som hon antogs till basåret. I stället garanterades hon en plats på något av universitetets program inom teknik eller naturvetenskap.

Vid handläggningen av tillsynsärendet har UKÄ noterat att det även förekommer vid andra lärosäten att de sökande inte antas till en viss högskoleutbildning samtidigt som de antas till basåret. UKÄ vill därför uppmärksamma universitet och högskolor på förordningens regler, som självfallet måste följas.

Platsfördelning vid urval till utbildningar som vänder sig till nybörjare

I högskoleförordningens regler om urval till utbildningar som påbörjas på grundnivå och vänder sig till nybörjare (7 kap. 13 § högskoleförordningen, SFS 1993:100) anges hur platsfördelningen ska gå till. Bland annat ska minst en tredjedel fördelas på grundval av betyg och minst en tredjedel på grundval av resultat från högskoleprovet. Efter ansökan finns möjlighet för Universitets- och högskolerådet (UHR) att medge en annan platsfördelning till en viss utbildning, om det finns särskilda skäl (se 15 § samma kapitel). Tidigare var det Högskoleverket som beslutade om detta.

UKÄ har i ett tillsynsärende (reg. nr 31-576-13, 2014-10-02) påpekat att Karolinska institutet (KI) inte följt Högskoleverkets beslut som medgivit att 50 procent av platserna på tandläkarutbildningen fördelas genom ett alternativt urval. UKÄ framhöll att KI:s hantering av urvalet (s.k. överintag) lett till att platserna efter det andra urvalet fördelats

med 54 procent till den alternativa urvalsgruppen. Följaktligen fördelades 46 procent till urvalsgrupperna betyg och resultat på högskoleprovet.

UKÄ konstaterade att KI:s urval strider mot Högskoleverkets beslut och de regler i högskoleförordningen som beslutet utgår från. Vid UKÄ:s uppföljning av beslutet (reg. nr 31-439-14, 2015-03-31) redovisade KI följande åtgärder. Antalet platser i den alternativa urvalsgruppen, där de sökande i lägre grad tackar nej till sina platser, låses i urval 1 och 2 för att säkerställa att andelen studenter som antas via alternativt urval inte överstiger 50 procent. UKÄ uttalade att åtgärderna ser ut att uppfylla kraven i Högskoleverkets beslut och anförde att ämbetet kommer att följa upp utfallet vid antagningen höstterminen 2015.

UKÄ vill med anledning av detta ärende påpeka att högskoleförordningens regler och Högskoleverkets/UHR:s beslut om platsfördelning måste följas. Att s.k. överintag tillämpas är inte ett godtagbart skäl till att frångå denna platsfördelning.

Information till de sökande vid s.k. överintag

Ett s.k. överintag innebär att ett lärosäte till en viss utbildning antar fler sökande än det antal platser som lärosätet bedömt att det kan finansiera. KI anförde i det ovan redovisade tillsynsärendet (reg. nr 31-576-13) att det är fördelaktigt för både de sökande och lärosätet att så många som möjligt erbjuds plats så tidigt som möjligt samt att överintaget förebygger en omfattande reservantagning vid terminens start. UKÄ konstaterade att det är troligt att ett urval med överintag enligt KI:s modell kan innebära att effektivare resursutnyttjande.

UKÄ har alltså inga invändningar mot att lärosätena tillämpar överintag så länge tillämpliga regler och beslut om urval följs. Ämbetet har dock uppmärksammat på att överintag kan leda till att sökande som placeras som reserver vid urvalet felbedömer möjligheterna att antas efter att antagna studenter tackat nej till sina platser. Sannolikheten för antagning kan vara liten även för de som står först i kön av reserver och det är enligt UKÄ:s mening angeläget att universitet och högskolor på ett tydligt sätt informerar de sökande om det.

Universitetskanslersämbetets planerade åtgärder

Genom att påpeka hur ovan nämnda regler ska tillämpas och hur information vid överintag bör utformas, utgår UKÄ från att lärosätena vidtar de åtgärder som kan behövas. UKÄ kommer under år 2016 att stickprovsvis granska lärosätenas hantering av dessa frågor.

Denna skrivelse har beslutats av universitetskansler Harriet Wallberg efter föredragning av verksjuristen Lina Smed i närvaro av chefen för juridiska avdelningen Christian Sjöstrand och strategi- och planeringsansvarige Per Westman.

Harriet Wallberg

Lina Smed